

Nhũ hương giảm đau, tiêu nhọt

Nhũ hương là keo nhựa khô của cây nhũ hương (*Pistacia lenticus* L.), thuộc họ đào lộn hột (*Anacardiaceae*). Nhựa cây chảy xuống thành giọt giống hình nấm vú, lại có mùi thơm nên có tên nhũ hương.

Về thành phần hóa học, nhũ hương có 90% hỗn hợp acid mastixic, acid masticolic, một ít masticaresen; 2% tinh dầu có mùi long não, chủ yếu là dipinen. Theo dược lý hiện đại, nhũ hương có tác dụng giảm đau. Theo Đông y, nhũ hương vị đắng cay, tính ôn; vào kinh tâm, tỳ và can. Có tác dụng hoạt huyết, trừ ứ, tiêu nhọt giảm đau; còn có tác dụng hành khí. Trị các chứng đau bụng kinh, đau vùng thượng vị, phong tê thấp, té ngã, chấn thương, trường ung; dùng ngoài tiêu phù, sinh cơ trị nhọt lở lâu lành. Dùng 3 - 8g/ngày. Sao cho bay hết dầu làm thuốc sắc hay nghiền bột.

Một số bài thuốc có nhũ hương:

1. Trừ ứ, giảm đau:

Dùng khi ngã, ứ huyết sung đau; ngực bụng đau do huyết ứ hoặc đồng thời khí trệ.

- Bài 1: nhũ hương 6g, một dược 6g, xuyên khung 6g, bạch chỉ 12g, xích thược 12g, đan bì 12g, sinh địa 12g, cam thảo 4g. Nghiền thành bột. Mỗi lần uống 4g, ngày 2 lần, chiêu với rượu hoặc sắc nước uống. Trị bị đánh ngã gây chấn thương.

- Bài 2: nhũ hương 6g, chu sa 6g, một dược 6g, huyết kiệt 8g, hồng hoa 8g, nhi trà 12g, xạ hương 2g, băng phiến 4g. Nghiền chung thành bột mịn. Mỗi lần 2,4 - 3g, chiêu với rượu. Trị đau do chấn thương, do đánh ngã.

- Bài 3: nhũ hương sống 125g, một dược sống 125g, giun đất cỏ trắng 125g, bạch chỉ 125g, xuyên ô sống 250g, thảo ô sống 250g, tử kính bì 250g, xuyên tiêu 63g, thịt cóc 8g, nam tinh sống 200g. Nghiền chung thành bột mịn, thêm dấm, hành, nước, đường đỏ, lòng trắng trứng gà hoặc rượu làm thuốc đắp. Trị đau do bị đánh ngã gây chấn thương (gãy xương, bong gân), ứ huyết nhưng chưa rách da. Tùy theo chỗ đau mà dùng lượng bột cho thích hợp.

2. Thoát mủ, tiêu nhọt:

- Bài 1: nhũ hương 6g, một dược 6g, thiên hoa phấn 12g, đại hoàng 12g, hoàng kỳ 12g, ngư bàng tử 12g, mẫu lệ 12g, kim ngân hoa 20g, cam thảo 4g. Sắc uống. Trị mụn nhọt sung đau.

- Bài 2: bột nhũ hương 20g, một dược 20g, chu sa 12g, colophan 250g, hạt thầu dầu 200g. Bóc bỏ vỏ hạt thầu dầu, giã nát, thêm bột colophan, giã cho đến khi thành dạng mỡ, thêm các bột thuốc khác vào, giã kỹ cho đều là được. Rửa sạch chỗ đau, bôi thuốc lên dày gần 1mm, băng cố định. Mỗi ngày thay thuốc 1 lần. Sau 3 - 4 ngày là khỏi. Trị vết loét lâu ngày, eczema, sung độc không rõ nguyên nhân.

- Bài 3: nhũ hương 2g, một dược 2g, băng phiến 2g, hồng hoa 2g, bạch chỉ 2g, tam thất 2g, xạ hương 0,4g, hải mã 1 cặp. Làm thành cao, đắp ngoài. Trị lao hạch, nhất là bệnh mới phát.